

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Bakı İdarəetmə və Texnologiya kolleci

“Rəngkarlıq”

fənninin

PROQRAMI

040319– “Dizayn”

040723– “Zərgərlik məmulatları və bəzək əşyalarının hazırlanması”

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Bakı
İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin Metodiki
şurasının 15 sentyabr 2017-ci il tarixli iclasının
qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

(Protokol № 1)

Bakı 2017

Tartib etdi:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin ixtisas müəllimi

İbrahimova Leyla Zakir

Redaktor:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin ixtisas müəllimi

Bağirova Nazirə Əhməd

Rəy verənlər:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin ixtisas müəllimi

1. Məmmədova Ülviyyə İlqar

Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq
Akademiyasının müəllimi,
professor

2. Hüseynov Cəlil Qafar

İZAHAT VƏRƏQİ

“Zərgərlik məmulatları və bəzək əşyalarının hazırlanması” ixtisasında fənnin tədrisinə ayrılan saatların miqdarı – 210 saat

“Rəngkarlıq” fənninin proqramı rəng ahəngliyinin qanunvericiliyini, təsviri incəsənətin əsaslarını anlamağa, rəsm vasitəsi ilə həyatı təsvir etməyə köməklik edir. Bütün kurs boyu tələbələrdə bədii və estetik zövqün formalaşdırılmasına imkan yaradır.

“Rəngkarlıq” fənni əsasən praktiki kursdur. Onun teoretik kursu dərs zamanı müəllimin tələbələr ilə apardığı söhbətlərdən və qısa məruzələrdən ibarətdir. Praktiki dərslər didaktik üsulla aparılır:

Mürəkkəbdən adiyə - adidən mürəkkəbə doğru.

İlk dərsdən başlayaraq müəllim tələbələrə təsvir olunan naturanın analiz metodunu, qurmanın əsasını təyin etməni və ikinci dərəcəli detalların ona tabe olunmasını anlatmalıdır.

Kolorit tapşırıqlarında əsas məqsəd rəng qammasını, rəng birliyini, rəng harmoniyasını izah etməklə yanaşı, praktiki olaraq tələbələrə göstərməlidir. Bu cür tapşırıqlar tələbələrdə rəng və harmoniya hissiyatının tərbiyə olunmasına, palitra haqqında biliyin artmasına, həmçinin rənglərin qarışımından hansı rəngləri və tonları əldə etməyi öyrənirlər. Hər bir əşyanın və ya elementin materiallığını rəng vasitəsi ilə göstərir.

Bu proqram tapşırığın “qrizayl” üslubunda, isti və soyuq qammalarda yerinə yetirilməsini nəzərdə tutur. Təsviri incəsənətin estetik mənası, dəzgah və dekorativ – tətbiqi incəsənətin növləri və onların məqsədləri öyrənilir.

“Dizayn” ixtisasında fənnin tədrisinə ayrılan saatların miqdarı – 180 saat

“Rəngkarlıq” fənninin proqramı rəng ahəngliyinin qanunvericiliyini, təsviri incəsənətin əsaslarını anlamağa, rəsm vasitəsi ilə həyatı təsvir etməyə köməklik edir. Bütün kurs boyu tələbələrdə bədii və estetik zövqün formalaşdırılmasına imkan yaradır.

“Rəngkarlıq” fənni əsasən praktiki kursdur. Onun teoretik kursu dərs zamanı müəllimin tələbələr ilə apardığı söhbətlərdən və qısa məruzələrdən ibarətdir. Praktiki dərslər didaktik üsulla aparılır:

“Mürəkkəbdən adiyə - adidən mürəkkəbə doğru”.

İlk dərsdən başlayaraq müəllim tələbələrə təsvir olunan naturanın analiz metodunu, qurmanın əsasını təyin etməni və ikinci dərəcəli detalların ona tabe olunmasını anlatmalıdır.

Kolorit tapşırıqlarında əsas məqsəd rəng qammasını, rəng birliyini, rəng harmoniyasını izah etməklə yanaşı, praktiki olaraq tələbələrə göstərməlidir. Bu cür tapşırıqlar tələbələrdə rəng və harmoniya hissiyatının tərbiyə olunmasına, palitra haqqında biliyin artmasına,

həmçinin rənglərin qarışımından hansı rəngləri və tonları əldə etməyi öyrənirlər. Hər bir əşyanın və ya elementin materiallığını rəng vasitəsi ilə göstərir.

Bu proqram tapşırığın “qrizayl” üslubunda, isti və soyuq qammlarda yerinə yetirilməsini nəzərdə tutur. Təsviri incəsənətin estetik mənası, dəzgah və dekorativ – tətbiqi incəsənətin növləri və onların məqsədləri öyrənilir. Rəngkarlığın 3 növə ayrılması-monumental rəngkarlıq, dəzgah rəngkarlığı, miniatür rəngkarlığı olunmasını anlatılmalıdır.

**“ZƏRGƏRLİK MƏMULATLARI VƏ BƏZƏK ƏŞYALARININ HAZIRLANMASI”
İXTİSASINDA MÖVZULAR ÜZRƏ SAATLARIN PAYLANMASI**

№	Mövzuların adları	Seminar
Bölmə 1. Rəngkarlıq haqqında ümumi məlumat.		
1.1	Giriş. Rəngkarlıq fənninin əsasları haqqında ümumi məlumat.	4
1.2	Rənglər haqqında ümumi anlayış. Rəng dairəsinin işlənməsi.	8
1.3	Bir rəngli parçanın üzərində sadə natürmort.	4
1.4	“Qrizayl” üslubu haqqında ümumi məlumat. “Qrizayl” üslubunda natürmortun işlənməsi.	8
1.5	Dəyişik formalı əşyalardan ibarət natürmortun işlənməsi.	6
1.6	Gips hündəsi formalardan istifadə etməklə natürmort (Qrizayl texnikası).	12
1.7	Bir-birinə yaxın rəngli əşyalardan ibarət natürmort.	16
Bölmə 2. Sulu boya ilə rəngkarlıq texnikasının əsasları.		
2.1	Hündəsi və məişət əşyalarından ibarət natürmort.	10
2.2	Rəngli parça üzərində məişət əşyalarından ibarət natürmort.	10
2.3	Rəngli parça üzərində hündəsi fiqurlardan natürmort.	12
2.4	İsti qammalı məişət əşyalarından ibarət natürmortun işlənməsi.	14
2.5	Soyuq qammalı məişət əşyalarından ibarət natürmortun işlənməsi.	14
Bölmə 3. Məişət əşyalarının bədii təsviri.		
3.1	Saxsı qablardan və meyvələrdən ibarət natürmortun işlənməsi.	10
3.2	Kontrast rəngli parça üzərində natürmortun rəngkarlığı.	10
3.3	Dekorativ parça üzərində natürmortun işlənməsi.	12
3.4	Payız güllərindən və budaqlardan ibarət natürmort.	14
3.5	Dekorativ milli əşyalardan ibarət natürmortun rəngkarlığı.	14
Bölmə 4. Mürəkkəb natürmortun rəngkarlığı.		
4.1	Mis qablardan və meyvələrdən ibarət olan mürəkkəb natürmort.	8
4.2	Oxşar rəngli əşyalardan mürəkkəb natürmort.	6
4.3	Faktura və material etibarı ilə fərqli olan əşyalardan natürmort.	8
4.4	Məişət əşyalarından, tərəvəz və meyvələrdən ibarət mürəkkəb natürmort.	10
Cəmi:210 saat		

MÖVZULAR VƏ ONLARIN IZAHİ

Bölmə 1. Rəngkarlıq haqqında məlumat

Mövzu 1.1. Giriş. Rəngkarlıq fənninin əsasları haqqında ümumiməlumat – 4 saat.

“Rəngkarlıq” fənni rəssam – koloristin formalaşmasında mühüm rol oynayan fənlərdən biridir.

Rəngkarlığın texnikasının növləri:

- Yağlı boya.
- Sulu boya.
- Quaş.

O cümlədən rəngkarlıqda istifadə olunan materiallar və ləvazimatlar haqqında ümumi məlumat. Rəngkarlığın tarixi haqqında məlumat. Məşhur rəssamların əl işlərinin illüstrasiyaları ilə tanışlıq.

Mövzu 1.2. Rənglər haqqında ümumi anlayış. Rəng dairəsinin işlənməsi – 8 saat.

Boyalar haqqında ümumi məlumatın. Sulu boyalar və onların tonlarının adlarının öyrədilməsi. İsti və soyuq rənglər, axromatik və xromatik rənglər haqqında məlumat. Kağızın seçilməsi və planşet üzərində işlənməsi. Sulu boya ilə rəngkarlıq texnikası ilə tanışlıq. Rəng dairəsinin qurulması və rənglənməsi.

Mövzu 1.3. Bir rəngli parçanın üzərində sadə natürmort – 4 saat.

Natürmortdakı əşyaların rəsminin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsm qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsm rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənəsibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsm tamamlanması.

Mövzu 1.4. “Qrizayl” üslubu haqqında ümumi məlumat. “Qrizayl” üslubunda natürmortun işlənməsi – 8 saat.

Ton və rəng münasibətlərinin düzgün ifadə edilməsi. Cismin forması və işıqlanması. Qurmanın məqsədi. Neytral fonda aydın formalı cisimlərdən ibarət natürmort. Qrizayl üslubunda – aydın formalı cisimlərdən ibarət natürmortun bir rəngin tonlarından istifadə etməklə işlənməsi. Işıq və kölgənin rəng vasitəsi ilə vurğulanması. Rəsm tamamlanması.

Mövzu 1.5. Dəyişik formalı əşyalardan ibarət natürmortun işlənməsi – 6 saat.

Bir neçə dəyişik formalı əşyalardan ibarət natürmortun işlənməsi. Ton əlaqələrini göstərməklə, cisimin formasının və formanın təsvirinin öyrənilməsi. Natürmortadakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması.

Mövzu 1.6. Gips hündəsi formalardan istifadə etməklə natürmort (Qrizayl texnikası) – 12 saat.

Bir tonlu parçanın üzərində hündəsi formalardan istifadə etməklə natürmortun işlənməsi. Parçanın rənginə görə fiqurların isti və soyuq tonlarını müəyyən edilməsi. Qrizayl üslubundan istifadə etməklə hündəsi fiqurlardan qurulan natürmortun rənglənməsi. Qrizayl üslubunda – aydın formalı cisimlərdən ibarət natürmortun bir rəngin tonlarından istifadə etməklə işlənməsi. Işıq və kölgənin rəng vasitəsi ilə vurğulanması. Rəsin tamamlanması.

Mövzu 1.7. Bir-birinə yaxın rəngli əşyalardan ibarət natürmort – 16 saat.

Ton əlaqələrini göstərməklə cisimlərin formalarını müəyyən edilməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin dəqiqliyi. Rənglərin oxşarlığına baxmayaraq, tonları müəyyən etmək və onlar arasındakı fərqi diqqət yetirmək. Natürmortdakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması

Bölmə 2. Sulu boya ilə rəngkarlıq texnikasının əsasları

Mövzu 2.1. Hündəsi və məişət əşyalarından ibarət natürmort – 10 saat.

Hündəsi və məişət əşyalarının bir – birinə mütənasibliyinin tapılması. Burada rəngkarlıq üsulları və müxtəlif fakturalı əşyaların, drapirovkaların təsviri öyrənilməsi. Natürmortdakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması

Mövzu 2.2. Rəngli parça üzərində məişət əşyalarından ibarət natürmort – 10 saat.

Rəngli parça üzərində qurulmuş natürmort məişət əşyalarından ibarətdir. Natürmortdakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması.

Mövzu 2.3. Rəngli parça üzərində həndəsi fiqurlardan natürmort – 12 saat.

Rəngli parça üzərində qurulmuş natürmort həndəsi fiqurlardan ibarətdir. Burada əsas odur ki, fiqurlar parça üzərində tam dəqiq görünsünlər. Həndəsi fiqurların üzərinə parçadan düşən kölgələrin çox yumuşaq və sakit tonlar ilə rənglənməsi. Natürmortdakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması.

Mövzu 2.4. İsti qammalı məişət əşyalarından ibarət natürmortun işlənməsi – 14 saat.

Rəng münasibətlərini müqayisə etməklə, oxşar rənglərin, isti qammalı məişət əşyalarının fərqlərini müəyyən etmək. İsti qammalı rənglərin seçimində uyğunluğa diqqət yetirmək. Natürmortdakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması.

Mövzu 2.5. Soyuq qammalı məişət əşyalarından ibarət natürmortun işlənməsi – 14 saat.

Yönəldilmiş işıqlanma ilə qurulmuş natürmortun təsvirinin öyrənilməsi. Ümumi təsviri saxlamaqla detalların işlənməsi. Müqaisə əsasında rəng münasibətlərinin və ahəngin göstərilməsi. Natürmortdakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması.

Bölmə 3. Məişət əşyalarının bədii təsviri

Mövzu 3.1. Saxsı qablardan və meyvələrdən ibarət natümortun işlənməsi – 10 saat.

Natümortun qurulması zamanı qabların və meyvələrin rəng, forma, ölçü və s. baxımından uyğunluğuna diqqətin yetirilməsi. İş prosesində rənglər vasitəsi ilə işıq – kölgənin və materiallığın verilməsi. İlk olaraq natümortadakı əşyaların rəsmnin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsmnin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsmnin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsmnin tamamlanması.

Mövzu 3.2. Kontrast rəngli parça üzərində natümortun rəngkarlığı – 10 saat.

Kontrast parça üzərində əşyaların dəqiq yerləşdirilməsi və qurulması. Bu natümortun qurulması zamanı drapirovka seçimində kontrast rənglərlə yanaşı, fakturanın da fərqli olmasına diqqətin yetirilməsi. Natümortadakı əşyaların rəsmnin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsmnin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsmnin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsmnin tamamlanması.

Mövzu 3.3. Dekorativ parça üzərində natümortun işlənməsi – 12 saat.

Natümortda dekorativ əlavələri istifadə etməklə natümortun işlənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasiblərinin göstərilməsi. Dekorativ parçanın və əşyaların bir – birinə olan mütənasibliyinin tapılması. Natümortdakı əşyaların rəsmnin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsmnin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsmnin rənglənməsi. Sərbəst olaraq quaş və sulu boyanın qarışıq texnikasından istifadə edərək kompozision həll. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsmnin tamamlanması.

Mövzu 3.4. Payız güllərindən və budaqlardan ibarət natümort – 14 saat.

Payız güllərindən və budaqlardan istifadə etməklə natümortun qurulması. Digər natümortlardan fərqli olaraq bu tapşırıq xırdalıqlarsız naturanın əsasını işləməklə, ümumi təəssüratı göstərmək. Ümumi təsviri saxlamaqla detalların işlənməsi.

Mövzu 3.5. Dekorativ milli əşyalardan ibarət natürmortun rəngkarlığı – 14 saat.

Milli əşyalardan istifadə edərək (satıl, səbət, kasa, palaz, xalça, mis qablar və s.) dekorativ natürmortun qurulması və işlənməsi. Dekorativ parçanın və əşyaların forma, rəng baxımından mütənasibliyinin tapılması. Natürmortun milli üslubda həlli. Natürmortdakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması.

Bölmə 4. Mürəkkəb natürmortun rəngkarlığı

Mövzu 4.1. Mis qablardan və meyvələrdən ibarət olan mürəkkəb natürmort – 8 saat.

Mis qablardan və meyvələrdən istifadə edərək natürmortun qurulması. Sulu boyalar vasitəsi ilə işlənməsi. Natürmortun qurulması zamanı seçilən hər hansı bir əşya və ya drapirovka soyuq və isti qammalarda olur. Bu zaman rəng tonlarının uyğunluğuna xüsusi diqqət yetirmək lazımdır. Rəng münasibətlərini müqayisə etməklə, kontrast rəngləri və işıq – kölgəni müəyyən etmək. Rəsin tamamlanması.

Mövzu 4.2. Oxşar rəngli əşyalardan mürəkkəb natürmort – 6 saat.

Bir neçə aydın formalı və oxşar rəngli əşyalardan istifadə etməklə natürmortun qurulması. Natürmortda oxşar rəngli əşyalardan istifadə edərkən soyuq və isti qammaları təyin etmək. Natürmortdakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması.

Mövzu 4.3. Faktura və material etibarı ilə fərqli olan əşyalardan natürmort – 8 saat.

Faktura və material etibarı ilə fərqli olan əşyalardan istifadə edərək natürmortun qurulması. Faktura və material (gips, metal, şüşə, nimçə, parça və s.) etibarı ilə fərqli olan əşyalardan natürmortun işlənməsi. Rənglər arasındakı kontrasta xüsusi diqqət yetirilməsi. Natürmortdakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması.

Mövzu 4.4. Məişət əşyalarından, tərəvəz və meyvələrdən ibarət mürəkkəb natürmort – 10 saat.

Məişət əşyalarından, tərəvəz və meyvələrdən (satıl, saxsı qablar, səbət, kasa, dekorativ parça, mis qablar, nimçə, meyvə, tərəvəz və s.) istifadə edərək mürəkkəb natürmortun qurulması və rənglər vasitəsi ilə işlənməsi. Natürmortda istifadə olunan əşyaların forma və rəng baxımından bir – birinə olan mütənasibliyinə diqqətin yetirilməsi. Natürmortdakı əşyaların rəsminin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsm qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsm rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsm tamamlanması.

“DİZAYN” İXTİSASINDA MÖVZULAR ÜZRƏ SAATLARIN PAYLANMASI

№	Mövzuların adları	Seminar
1	Giriş.Rəngkarlıq haqqında ümumi məlumat.	4
2	Müxtəlif formalı iki parçadan ibarət drapirovkanın işlənməsi	12
3	Gips formalardan ibarət natürmortun işlənməsi	12
4	Həndəsi forma və məişət əşyasından ibarət natürmortun işlənməsi	14
5	Məişət əşyalarından və meyvələrdən ibarət natürmortun işlənməsi.	10
6	Məişət əşyalarından ibarət mürəkkəb natürmotun işlənməsi.	10
7	Mİs qablar,müxtəlif budaq və yarpaqlardan ibarət natürmortun işlənməsi.	14
8	Ornamental drapirovkadan və saxsı qablardan istifadə etməklə natürmortun işlənməsi.	14
9	Gipsdən hazırlanmış müxtəlif gül,yarpaq və ornamentlərdən istifadə etməklə natürmortun işlənməsi.	16
10	Stilizə olunmuş natürmortun işlənməsi.	18
11	Ornamental tərzdə stilizə olunmuş natürmortun işlənməsi.	18
12	Mənzərə rəsinin işlənməsi (surət çıxarma)	18
13	İnteryer güşəsində qurulmuş natürmortun işlənməsi.	20
Cəmi: 180 saat		

MÖVZULAR VƏ ONLARIN İZAHİ

Mövzu 1. Giriş. Rəngkarlıq fənninin əsasları haqqında ümumi məlumat - 4 saat

Rəngkarlıq fənninin əsasları haqqında ümumi məlumat. Rəngkarlıq texnikasının növləri:

- Yağlı boya
- Sulu boya
- Quaş

Rəngkarlıqda istifadə olunan materiallar və ləvazimatlar haqqında ümumi məlumat. Məşhur rəssamların əl işlərinin illüstrasiyaları ilə tanışlıq. Rəngkarlığın 3 növü: monumental rəngkarlıq, dəzgah rəngkarlığı, miniatür rəngkarlıq. Divarüstü boyakarlıq və freska sənətinin texnika cəhətdən fərqli xüsusiyyətləri. Freska divarüstü boyakarlığın xüsusi növüdür. Monumental rəngkarlığın başqa sənət növləri:

- Mozayka
- Mayolika
- Vitraj

Mozayka-Monumental rəngkarlıqda xırda rəngli detallardan ümumi təsvirin yığılması texnikasıdır. Mayolika-Rəngli, şirəli, saxsı detallardan təsvir yığma texnikasıdır. Vitraj-Rəngli şüşələrdən təsvir yığma texnikasıdır.

Mövzu 2. Müxtəlif formalı iki parçadan ibarət drapirovkanın işlənməsi - 12 saat

Parçadan hazırlanmış natürmort – drapirovka. Kağızın seçilməsi və planşet üzərində işlənməsi. Boyalar haqqında ümumi məlumatın verilməsi. Sulu boyalar və onların tonlarının adlarının öyrədilməsi. Parçanın qırıq yerlərinin verilməsi. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsm rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Işıq və kölgənin işlənməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsmi tamamlanması

Mövzu 3. Gips formalardan ibarət natürmortun işlənməsi - 12 saat

Natürmortdakı gips formalı əşyaların rəsmi dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsmi qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsm rənglənməsi. Parçanın rənginə görə fiqurların isti və soyuq tonlarını müəyyən edilməsi. Qrizayl üslubundan istifadə etməklə həndəsi fiqurlardan qurulan natürmortun rənglənməsi. Qrizayl üslubunda – aydın formalı cisimlərdən ibarət natürmortun bir rəng tonlarından istifadə etməklə işlənməsi Rəng

tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 4. Həndəsi forma və məişət əşyasından ibarət natürmortun işlənməsi - 14 saat

Natürmortdakı həndəsi və məişət əşyalarının bir – birinə mütənasibliyinin tapılması. Burada rəngkarlıq üsulları və müxtəlif fakturalı əşyaların, drapirovkaların təsvirinin öyrənilməsi. Natürmortdakı əşyaların rəsmi dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsmi qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsmi rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 5. Məişət əşyalarından və meyvələrdən ibarət natürmortun işlənməsi - 10 saat

Yöndəldilmiş işıqlanma ilə qurulmuş natürmortun təsvirinin öyrənilməsi. Ümumi təsviri saxlamaqla detalların işlənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasiblərinin və ahəngin göstərilməsi. Natürmortdakı əşyaların rəsmi dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsmi qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsmi rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Birtonlu parçanın üzərində məişət əşyalarından və meyvələrdən istifadə etməklə natürmortun işlənməsi. Parçanın rənginə görə fiqurların isti və soyuq tonlarının müəyyən edilməsi. Qrizayl üslubundan istifadə etməklə həndəsi fiqurlardan qurulan natürmortun rənglənməsi. Qrizayl üslubunda – aydın formalı cisimlərdən ibarət natürmortun bir rəngi tonlarından istifadə etməklə işlənməsi. Işıq və kölgənin rəng vasitəsi ilə vurğulanması və rəsmi tamamlanması.

Mövzu 6. Məişət əşyalarından ibarət mürəkkəb natürmortun işlənməsi - 10 saat

Ton əlaqələrini göstərməklə cisimlərin formalarının müəyyən edilməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin dəqiqliyi. Rənglərin oxşarlığına baxmayaraq, tonları müəyyən etmək və onlar arasındakı fərqi diqqət yetirmək. Natürmortdakı əşyaların rəsmi dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsmi qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsmi rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 7. Mis qablar, müxtəlif budaq və yarpaqlardan istifadə etməklə natürmortun işlənməsi - 14 saat

Mis qablar, müxtəlif budaq və yarpaqların bir – birinə mütənəsibliyinin tapılması. Burada rəngkarlıq üsulları və müxtəlif fakturalı əşyaların, drapirovkaların təsvirinin öyrənilməsi. Natürmortdakı əşyaların rəsminin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsm qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsm rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənəsibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsm tamamlanması.

Mövzu 8. Ornamental drapirovkadan və saxsı qablardan istifadə etməklə natürmortun işlənməsi - 14 saat

Rəngkarlıq üsulları. Müxtəlif fakturalı əşyaların, drapirovkaların təsvirinin öyrənilməsi. Natürmortdakı saxsı qabların mütənəsibliyinə, dəqiq yerləşdirilməsinə diqqət edilməsi. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Müqaisə əsasında rəng mütənəsibliyinin göstərilməsi. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsm rənglənməsi. Parçanın rənginə görə fiqurların isti və soyuq tonlarının müəyyən edilməsi.

Qrizayl üslubundan istifadə etməklə həndəsi fiqurlardan qurulan natürmortun rənglənməsi. Qrizayl üslubunda – aydın formalı cisimlərdən ibarət natürmortun bir rəng tonlarından istifadə etməklə işlənməsi. Rəng tonları vasitəsilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsm tamamlanması.

Mövzu 9. Gipsdən hazırlanmış müxtəlif gül, yarpaq və ornamentlərdən istifadə etməklə natürmortun işlənməsi - 16 saat

Gipsdən hazırlanmış müxtəlif gül, yarpaq və ornamentlərinin üzərinə parçadan düşən kölgələrin çox yumuşaq və sakit tonlar ilə rənglənməsi. Natürmortdakı əşyaların rəsm rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsm qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsm rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənəsibliyinin göstərilməsi. Sərbəst olaraq quş və sulu boyanın qarışıq texnikasından istifadə edərək kompozision həll. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsm tamamlanması.

Mövzu 10. Stilizə olunmuş natürmortun işlənməsi - 18 saat

Rəng münasibətlərini müqayisə etməklə, oxşar rənglərin, isti qammalı məişət əşyalarının fərqlərini müəyyən etmək. İsti qammalı rənglərin seçimində uyğunluğa diqqət

yetirmək. Natümortadakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Sərbəst olaraq quaş və sulu boyanın qarışıq texnikasından istifadə edərək kompozision həll. Rəsin tamamlanması.

Mövzu 11. Ornamental tərzdə stilizə olunmuş natürmortun işlənməsi - 18 saat

Yönəldilmiş işıqlanma ilə qurulmuş natürmortun təsvirinin öyrənilməsi. Ümumi təsviri saxlamaqla detalların işlənməsi. Müqaisə əsasında rəng münasibətlərinin və ahəngin göstərilməsi. Natümortadakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması .

Mövzu 12. Mənzərə rəsinin işlənməsi - 18 saat

Natürmortun qurulması zamanı qabların və meyvələrin rəng, forma, ölçü və s. baxımından uyğunluğuna diqqətin yetirilməsi. İş prosesində rənglər vasitəsi ilə işıq – kölgənin və materiallığın verilməsi. İlk olaraq natümortadakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması.

Mövzu 13. İnteryer güşəsində qurulmuş natürmortun işlənməsi - 20 saat

Natürmortda dekorativ əlavələr istifadə etməklə natürmortun işlənməsi. Müqaisə əsasında rəng münasibətlərinin göstərilməsi. Dekorativ parçanın və əşyaların bir – birinə olan mütənasibliyinin tapılması. Natümortadakı əşyaların rəsinin dəqiq yerləşdirilməsi, nisbətlərin tapılması və rəsin qurulması. Əşyaların proporsiyalarının tapılması. Rəng tonlarının hazırlanaraq rəsin rənglənməsi. Sərbəst olaraq quaş və sulu boyanın qarışıq texnikasından istifadə edərək kompozision həll. Müqaisə əsasında rəng mütənasibliyinin göstərilməsi. Rəng tonları vasitəsi ilə arxa və qabaq planın, həmçinin işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsin tamamlanması.

ƏDƏBİYYAT

1. V.A. Lepinov "Sulu boya ilə rəngkarlıq" Moskva 1961 – ci il.
2. A.D. Alyoxina "Təsviri sənət" Moskva 1984 – cü il.
3. A.V. Sekaçova, A.M. Çuykina, L.Q. Pilesnov "Rəsm və rəngkarlıq" Moskva 1983- cü il.

**Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin müəllimi İbrahimova Leyla
Zakir qızı tərəfindən “Zərgərlik
məmulatları və bəzək əşyalarının
hazırlanması” və “Dizayn” ixtisasları
üzrə tərtib edilmiş “Rəngkarlıq”
fənninin proqramına**

Rəy

“Rəngkarlıq” fənni üzrə hazırlanmış proqram “Zərgərlik məmulatları və bəzək əşyalarının hazırlanması” və “Dizayn” ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələr üçün işlənilib hazırlanmışdır. “Rəngkarlıq” fənni üzrə hazırlanmış proqram tədris planına uyğun olaraq tərtib edilmişdir. Proqramda əsasən bütün saatların miqdarı təcrübi işlərə ayrılmışdır. Burada hər bir mövzu üzrə rəsmi çəkilişinə, cismin qurulması və onun təsvirinə kömək edən çoxlu sayda tapşırıqlar aparılır. “Rəngkarlıq” fənni cisimlərin konstruktiv əsası ilə bağlı həcm anlayışını, qrafik təsvirin, rənglərin harmoniyasını öyrədir və bu hissini aşılmasını zینət əşyalarının kompozisiyasının qurulması zamanı müxtəlif çalarlı qaşlardan istifadənin, yəni düzgün rəng seçimi və uyğunluğunu etməyə kömək edir. Fənnin əsasını rəsmi naturadan və natürmortun çəkilməsi təşkil edir. Bu fənn tələbənin həcmi təsəvvürünü, fantaziyasını, gözəllik hissini, bədii zövqünü inkişaf etdirir. Xalq naxışlarını öyrənilməsi prosesi proqramda sadədən mürəkkəbə doğru prinsipinə əsasən qurulmuşdur. “Rəngkarlıq” fənni əsasən praktiki kursdur. Onun teoretik kursu dərindən öncə müəllim tələbələrlə apardığı söhbətlərdən, qısa məruzələrdən ibarətdir.

Fənn proqramı tədris planı əsasında mövcud tələbələrə uyğun olaraq tərtib edildiyini nəzərə alaraq, onun qəbul olunmasını məqsədemüvafiq hesab edirəm.

Bakı İdarəetmə və Texnologiya

Kollecinin müəllimi:

Məmmədova Ülviyyə İlqar